

Sygn. akt IV U 903/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 grudnia 2014r.

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Alicja Romanowska

Protokolant: stażysta Anna Barcikowska

po rozpoznaniu w dniu 4 grudnia 2014r. w Elblągu

na rozprawie

sprawy z odwołania T. W. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.

z dnia 04/09/2014r. znak: (...)

o odsetki

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy T. W. (1) prawo do wypłaty odsetek od przyznanego wyrównania emerytury za okres od 13 lipca 2013 roku do 17 lipca 2013 roku;

II. w pozostałej części odwołanie oddala.

Sygn. akt IV U 903/14

UZASADNIENIE

Ubezpieczony T. W. (1) odwołał się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. z dnia 4 września 2014r. (znak: (...), którą odmówiono mu prawa do odsetek w związku z opóźnieniem w wypłacie świadczenia.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, wskazując, że wykonał wyrok przyznający ubezpieczonemu prawo do emerytury bez naruszenia terminów wskazanych w art. 118 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

Ubezpieczony T. W. (1) w dniu 7.10.2010r złożył do organu rentowemu wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury ,podnosząc, że legitymuje się 15-letnim okresem pracy w warunkach szczególnych tj od 2.07.1975r do 30.09.1997r w Warsztatach (...) w I. gdzie pracował na stanowisku kierowcy ciągnika.

Decyzja z 21.12.2010 r organ rentowy odmówił ubezpieczonemu T. W. (1) prawa do emerytury. Od decyzji tej ubezpieczony w dniu 24.01.2011r. wniósł odwołanie.

Wyrokiem z dnia 17.03.2011 r. Sąd Okręgowy w Elblągu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie IV U 146/11 oddalił odwołanie. Ubezpieczony wniósł apelację od powyższego wyroku .

Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 10.11.2011r w sprawie IIIAUa 733/11 oddalił apelację .

/bezsporne nadto wyrok Sądu Okręgowego w Elblągu k-110 i wurok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku k-112 plik emerytalny ZUS z 7.10.2010r/.

Ubezpieczony T. W. (2) ponownie w dniu 12.04.2012r. złożył do organu rentowemu wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury ,podnosząc, że legitymuje się 15-letnim okresem pracy w warunkach szczególnych. Do wniosku dołączył świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym w okresie od 1.10.1997r do 31.03.200r w Hurtowni (...) Spółce Jawnej Z.C., A.C. w I..

Decyzją z dnia 5.06.2012r. organ rentowy odmówił ubezpieczonemu T. W. (1) prawa do emerytury. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że nie uwzględnił jako okresu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia od 2.07.1975r do 30.09.1997r w Warsztatach (...) oraz od 1.10.1997r do 31.12.1998r w Hurtowni (...) Spółce Jawnej Z.C., A.C. w I..

Od decyzji tej ubezpieczony w dniu 18.07.2012 r. wniósł odwołanie.

Wyrokiem z dnia 22.04..2013 r. Sąd Okręgowy w Elblągu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie IV U 2375/12 zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od 12 kwietnia 2012r.

Wyrok stał się prawomocny w dniu 1.06.2013r.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych odpis wyroku Sądu Okręgowego w Elblągu otrzymał w dniu 12.06.2013r. i decyzją wykonującą z dnia 09.07.2013r. przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od 12 kwietnia 2012r. Następnie wypłacił ubezpieczonemu przedmiotowe świadczenie w dniu 18.07.2013r. okres od 12.04..2012r. do 30.06.2013r. wraz ze świadczeniem za lipiec 2013r.

We wniosku z dnia 12 listopada 2013r .ponowionym 1 września 2014r ubezpieczony domagał się wypłacenia mu odsetek od przyznanej emerytury.

Decyzją z dnia 4.09.2014 r. organ rentowy odmówił skarżącemu prawa do odsetek. W decyzji organ wskazał, że prawomocny wyrok Sądu Okręgowego przyznający prawo do emerytury od 12.04.2012r . wpłynął do organu w dniu 12.06.2013r. Do wypłacenia należnego wyrównania niezbędna była informacja dotycząca aktualnego rachunku bankowego, która wpłynęła 2.07.2013r. Decyzja przyznająca świadczenie została wydana 09.07.2013r. a wypłata należności została przekazana 17.07.2013, zatem między datą wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji a datą wypłaty wyrównania nie minęło 30 dni. Ponadto pozwany wskazał, że wyrokiem Sądu z 22.04.2013r. nie stwierdzono, że organ ponosi odpowiedzialność za opóźnienie w przyznaniu oraz wypłacie świadczenia.

(bezsporne, a ponadto akta ZUS – plik akt emerytalnych .: wniosek o rentę k. 1- 2; decyzja z 5.06.2013r k. 17, wyrok Sądu Okręgowego w Elblągu z 22.04.2013r k-48, decyzja z 09.07.2013r.k-72., decyzja z 4.09.2014 k- 97)

Ubezpieczony wniósł odwołanie od powyższej decyzji o odmowie wypłaty odsetek.

Zdaniem Sądu Okręgowego odwołanie ubezpieczonej zasługiwało na uwzględnienie jedynie w części .

W pierwszej kolejności przywołać należy orzeczenie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 9.05.2013 r., III AUa 1700/12, LEX nr 1322434, z którego to jednoznacznie wynika, że brak orzeczenia organu odwoławczego o odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, o którym mowa w art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS (t.j. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227) – dalej powoływana jako ustawa emerytalna, nie pozbawia prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia. W

uzasadnieniu Sąd Apelacyjny w Gdańsku powtórzył za Trybunałem Konstytucyjnym (wyrok z dnia 11.09.2007 r., P 11/07 OTK-A 2007/8/97), że termin ten (wynikający z art.118 ust. 1a – obecnie zd. 1) powinien być liczony od dnia doręczenia wyroku sądu tylko wtedy, gdy ustalenie prawa do świadczenia dopiero w postępowaniu sądowym nie było następstwem okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność organ rentowy. W przeciwnym wypadku, gdy opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia było spowodowane okolicznościami, za które odpowiada organ rentowy (np. błędna interpretacja przepisów, zaniechanie podjęcia określonych działań z urzędu, błędne orzeczenie lekarza orzecznika ZUS lub komisji lekarskiej ZUS w sprawie niezdolności do pracy), termin ten będzie liczony od dnia, w którym organ rentowy, gdyby działał prawidłowo, powinien był ustalić prawo do świadczenia. Oznacza to, że w wypadku wystąpienia przez ubezpieczonego z roszczeniem o zapłatę odsetek, obowiązkiem sądu jest nie tylko kontrola legalności decyzji w sprawie ustalenia prawa do świadczenia, ale również ocena, czy za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczenia odpowiedzialność ponosi organ rentowy. Na przeszkodzie przyznaniu odsetek w żadnym razie nie stoi też, podnoszona przez organ rentowy, okoliczność braku orzeczenia o odpowiedzialności pozwanego w wyroku przyznającym prawo do świadczenia. Jak wskazał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 24 marca 2011 r. w sprawie I UZP 2/11 (OSNP 2011/19-20/255, LEX nr 784338, Biul. SN 2011/3/25, M. P. Pr. 2011/9/493 -496) brak orzeczenia organu odwoławczego o odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, o którym mowa art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej, nie pozbawia ubezpieczonego prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia.

Sąd Okręgowy w całej rozciągłości zgadza się z powyższym stanowiskiem. Sąd Okręgowy nie neguje, że Sąd Okręgowy orzekając w sprawie IV U 2375/12 o prawie do emerytury, co do zasady, miał obowiązek rozstrzygnięcia o odpowiedzialności organu rentowego lub jej braku, czego nie uczynił. Zgodzić się należy, że negatywne zweryfikowanie odpowiedzialności organu rentowego w wyroku przyznającym świadczenie pozbawiłoby świadczeniobiorcę możliwości skutecznego wywiedzenia roszczenia o odsetki. Takie jednak orzeczenie – gdyby zapadło – mogłoby podlegać kontroli instancyjnej, wnioskodawca zachowałby bowiem prawo wniesienia apelacji. Analogicznie, pozytywne rozstrzygnięcie o odpowiedzialności organu rentowego otwiera pozwanemu drogę do wywiedzenia apelacji, nawet jeżeli zgadza się co do zasady z rozstrzygnięciem zmieniającym decyzję i przyznającym prawo do świadczenia. Z możliwości tej w praktyce organ rentowy często zresztą korzysta. Brak jakiegokolwiek orzeczenia uniemożliwia taką kontrolę instancyjną, przy czym nie sposób skutecznie bronić tezy, że tworzy się w ten sposób jakiegokolwiek domniemanie braku odpowiedzialności organu rentowego. Byłaby ona równie błędna jak twierdzenie, że pominięcie orzeczenia o braku odpowiedzialności organu rentowego rodzi domniemanie co do istnienia tej odpowiedzialności.

W realiach niniejszej sprawy zasadniczą kwestią było więc ustalenie czy organ rentowy, dysponował w dniu 12 kwietnia .2013 r., a więc w dacie złożenia wniosku o emeryturę dowodami, na tej podstawie mógł już wówczas wydać decyzję przyznającą ubezpieczonemu prawo do emerytury.

Ubezpieczony do wniosku z 12.04.2012r. dołączył świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym w okresie od 1.10.1997r do 31.03.200r w Hurtowni (...) Spółce Jawnej Z.C., A.C. w I.. Organ rentowy dysponował także świadectwem pracy w warunkach szczególnych za okres zatrudnienia od 2.07.1975r do 30.09.1997r w Warsztatach (...) wystawionym w dniu 22.04.2010r przez (...) Centrum (...) w I. tj następcę pracodawcy.

W toku postępowania wywołanego odwołaniem ubezpieczony złożył wniosek o przesłuchanie świadków na okoliczność wykonywania przez niego pracy w warunkach szczególnych u obu wskazanych wyżej pracodawców. Sąd przesłuchał w toku postępowania J. M. i J. K., a więc przeprowadził nowe dowody, którymi nie dysponował w toku postępowania administracyjnego organ rentowy i na tej podstawie wydał w dniu 22.04.2013r wyrok.

W tym miejscu warto zwrócić uwagę ,że rozporządzenia Rady Ministrów 7.02.1983r w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym. w § 2 ust. 2 wymaga by okresy pracy w szczególnych warunkach zostały potwierdzone przez zakład pracy w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub też w „zwykłym” świadectwie pracy z odpowiednią adnotacją. Niemniej jednak należy zauważyć, iż

świadczenie pracy nie ma mocy wiążącej zarówno dla pozwanego, jak i dla Sądu. Nie jest ono bowiem dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c., gdyż podmiot wydający to świadectwo nie jest organem państwowym ani organem wykonującym zadania z zakresu administracji państwowej, a tylko dokumenty wydane przez te organy stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo poświadczane. W postępowaniu sądowym świadectwo pracy traktuje się jako dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c., który stanowi jedynie dowód tego, że osoba, która je podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Dokument taki podlega kontroli zarówno co do prawdziwości wskazanych w nim faktów, jak i co do prawidłowości wskazanej podstawy prawnej. Tak więc wnioskodawca posiada uprawnienie do wykazania innymi dowodami, iż stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w szczególnych warunkach, tym bardziej, iż zgodnie z utrwalonym w judykaturze poglądem, w sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie okresów zatrudnienia także w oparciu o inne dowody niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy (uchwała SN z dnia 21.09.1984r. III UZP 48/84 LEX nr 14630, uchwała SN z dnia 10.03.1984r. III UZP 6/84 LEX nr 14625).

Podkreślić należy, iż w postępowaniu administracyjnym przed organem rentowym - na podstawie §21 ust. 4 rozporządzenia z dnia 07.02.1983 r. - jedynym dopuszczalnym środkiem dowodowym potwierdzającym zatrudnienie w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest zaświadczenie wydane przez pracodawcę ubezpieczonego, a więc dowód z dokumentu. (fakt ten potwierdza wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 15.02.2012 roku sygn. akt IIIAUa 1172/2011). Dopuszczalnym środkiem dowodowym są również kopie dokumentów, które potwierdzają okresy pracy w szczególnych warunkach, sporządzone przez archiwa na podstawie posiadanej przez nie pracowniczej dokumentacji osobowej (dotyczy urzędów państwowych). Podkreślić należy, iż na potwierdzenie okresów pracy w szczególnych warunkach w postępowaniu przed organem rentowym w żadnym przypadku nie można przedłożyć zeznań świadków. Dopiero w sytuacji, w której organ wydał decyzję odmowną i nie zaliczył skarżącemu spornego okresu zatrudnienia jako okresu pracy w szczególnych warunkach, ubezpieczony miał prawo odwołać się od decyzji do Sądu Okręgowego w Elblągu i dopiero w postępowaniu przed sądem mógł wykazywać okresy zatrudnienia wszelkimi dostępnymi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego czyli przede wszystkim: przesłuchaniem strony, zeznaniami świadków, wszelkimi dokumentami prywatnymi, kadrowo-płacowymi. Powyższe potwierdza i dopuszcza Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 27.05.1985 r. (sygn.akt III UZP 5/85). Powołani świadkowie zeznali, jaką pracę świadczył ubezpieczony, w jakich warunkach, w jakim wymiarze czasu, czy w trakcie jej wykonywania osoba ta podlegała ubezpieczeniu. i na tej podstawie Sąd Okręgowy w Elblągu wyrokiem z 22.04.2013r w sprawie IV U 2375/12 przyznał T. prawo do emerytury.

Zdaniem Sądu Okręgowego w realiach przedmiotowej sprawy dopiero dowody zaprezentowane w trakcie postępowania sądowego, dawały podstawę do przyznania ubezpieczonemu prawo do przedmiotowego świadczenia i dlatego brak jest podstaw do uznania, że organ rentowy ponosił odpowiedzialności za nieustalenie samodzielnie okresów i wymiaru wykonywania przez skarżącego pracy w warunkach szczególnych.

Zgodnie **118.** 1.ustawy o emeryturach i rentach z FUS

Ust 1 Organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120.

1a. W razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

2. Jeżeli w wyniku decyzji zostało ustalone prawo do świadczenia oraz jego wysokość, organ rentowy dokonuje wypłaty świadczenia w terminie określonym w ust. 1.

3. Jeżeli na podstawie przedstawionych środków dowodowych nie jest możliwe ustalenie prawa lub wysokości świadczenia, za datę wyjaśnienia ostatniej okoliczności, o której mowa w ust. 1, uważa się datę końcową dodatkowego terminu do przedstawienia niezbędnych dowodów, wyznaczonego przez organ rentowy, albo datę przedstawienia tych dowodów.

Artykuł 118 ust. 1 cyt ustawy określa szczegółowy termin do wydania decyzji pierwszorzazowej. Kolejne decyzje powinny być wydawane według ogólnych zasad o załatwianiu spraw określonych w postępowaniu administracyjnym.

Stosownie do art. 35 § 1 k.p.a., organy rentowe obowiązane są załatwiać sprawy bez zbędnej zwłoki.

W odniesieniu do decyzji ustalającej prawo do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy, trzydziestodniowy termin płynie od momentu wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Dzień, w którym nastąpi wyjaśnienie ostatniej okoliczności, nie będzie uwzględniony przy obliczaniu powyższego terminu (art. 57 § 1 k.p.a.).

Przez wyjaśnienie ostatniej niezbędnej okoliczności należy rozumieć rozstrzygnięcie ostatniej kwestii koniecznej dla ustalenia uprawnień (braku uprawnień) wnioskodawcy. Wyjaśnienie okoliczności niezbędnej do wydania decyzji oznacza dokonanie czynności mającej na celu ustalenie stanu faktycznego, czyli przeprowadzenie dowodów i ich ocenę (zob. wyrok SA we Wrocławiu z dnia 19 stycznia 2012 r., III AUa 1549/11, LEX nr 1124837).

Art. 118 ust. 1a, cyt przepisu w odniesieniu do przypadku ustalenia prawa do świadczeń lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego (sądu) określił - jako dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji ustalił - dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego

Konsekwencją aktualnie obowiązującego uregulowania art. 118 ust. 1a jest przyjęcie przez ZUS daty wpływu prawomocnego orzeczenia sądu jako ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, gdy sąd nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (zob. wyroki SA: w Krakowie z dnia 2 października 2012 r., III AUa 485/12, LEX nr 1223269; w Gdańsku z dnia 27 września 2012 r., III AUa 544/12, LEX nr 1220783).

Określony w art. 118 ust. 1 termin do wydania decyzji pierwszorzazowej stanowi jednocześnie termin do wypłacenia świadczenia, o ile decyzją ustalono prawo do świadczenia oraz jego wysokość.

W sprawie poza sporem było, że prawomocny wyrok wpłynął do organu rentowego 12 czerwca 2012r, a zatem do 12 lipca 2012r winien dokonać wypłaty przyznanego świadczenia /30 dni/. Organ rentowy uchybił temu terminowi, wypłacając świadczenie 18 lipca 2013r. W ocenie Sądu brak jest podstaw, aby przyjąć, że organ rentowy nie ponosi winy w opóźnieniu wypłaty świadczenia z tego powodu, że wcześniej nie dysponował numerem konta bankowego skarżącego. W aktualnym porządku prawnym brak jest bowiem obowiązku wypłaty świadczeń z ubezpieczeń społecznych na konto bankowe uprawnionego i dlatego czas niezbędny do ustalenia numeru rachunku nie zwalnia organu rentowego z obowiązku zachowania 30 –dniowego terminu do wypłaty świadczenia.

Zgodnie z art. 85 ust. 1 ustawy o s.u.s., jeżeli ZUS nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia w terminach prawem przewidzianych, jest obowiązany do wypłaty odsetek w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego.

Z tych względów, w oparciu o art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., Sąd zmienił zaskarżoną decyzję, przyznając ubezpieczonemu prawo do odsetek z tytułu opóźnienia w wypłacie świadczeń rentowych za okres od 13 lipca 2013 roku, tj. od daty wymagalności świadczenia do 17 lipca 2013r tj do dnia wyrównania świadczenia (pkt I wyroku), oddalając odwołanie skarżącego w pozostałym zakresie, stosownie do art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. (pkt II wyroku).